

IETEIKUMI PEDAGOGIEM DARBAM AR MĀCĪBU FILMĀM

“Jampadracis”, “Bērnu laukuma detektīvs” un “Lielais noslēpums”

PAR TRAUMATISMA PROFILAKSI
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU AUDZĒKŅIEM
UN 1.-2. KLASES IZGLĪTOJAMAJIEM

SATURS

Ievads	2
1. Biežākās traumas, to iegūšanas veidi un ieteikumi to novēršanai	3
2. Ieteicamās mācību metodes un darba formas	8
3. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu "Jampadracis"	10
4. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu "Bērnu laukuma detektīvs"	12
5. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu "Lielais noslēpums"	14
Pielikumi	16

IEVADS

Statistikas dati liecina, ka pirmsskolas un sākumskolas vecumposmā bērni visbiežāk gūst traumas kritienu, applaucēšanās, apdegumu, saindēšanās un ceļu satiksmes negadījumu rezultātā.¹ Nelaiemes gadījumi nav nejauši – lielākoties tie ir paredzami un novēršami, ja tiek ievēroti attiecīgie drošības pasākumi. Pēc Pasaules Veselības organizācijas aprēķiniem aptuveni divas trešdaļas no visām traumām (tai skaitā arī ar letālām sekām) ir novēršamas.

Bērnam atrodoties bērnudārzā vai skolā, izglītības iestāde pilnībā uzņemas atbildību par bērna uzraudzību un drošību. Pedagoģa uzdevums ir palīdzēt bērnam saskatīt iespējamās traumu gūšanas vietas un sniegt zināšanas par pareizu rīcību, lai novērstu traumu gūšanas risku, kā arī pašam nostiprināt savas zināšanas par traumatisma profilakses jautājumiem. Zināms, ka bērns informāciju atceras daudz labāk, ja to apgūst kopā ar vienaudžiem praktisku nodarbību veidā. Prasme izvērtēt situāciju, tās bīstamību, un pieņemt lēmumu par pareizo rīcību var palīdzēt bērnam izvairīties no traumu gūšanas.

Lai bērnam piemērotā un saistošā veidā skaidrotu, kādi ir biežākie traumu veidi, traumu gūšanas vietas un apstākļi, un kādi ir galvenie piesardzības pasākumi, lai sevi pasargātu no traumām, Slimību profilakses un kontroles centrs ir izstrādājis trīs animācijas filmas - "Jampadracis", "Bērnu laukuma detektīvs" un "Lielais noslēpums". Mācību filmu ilgums ir 3 minūtes un tās paredzētas pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērniem vecumā no 3 līdz 8 gadiem. Tās ir pieejamas Slimību profilakses un kontroles centra *Youtube* kontā vai pēc pieprasījuma Slimību profilakses un kontroles centrā.

Mācību filmu mērķis ir palīdzēt bērniem saskatīt iespējamās traumu gūšanas vietas, riskus un iespējas novērst traumas. Aicinām pedagogus mācību stundās iekļaut ar bērna drošību un traumatisma profilaksi saistītus jautājumus, kā arī rast iespēju mācību procesā iekļaut mācību filmas, un izmantot šo ieteikumu materiālu kopā ar mācību filmām. Katru no mācību filmām paredzēts noskatīties un analizēt vienas nodarbības/mācību stundas ietvaros.

1 Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs, par pacientiem, kuriem bijušas traumas, ievainojumi vai saindēšanās, 2016.gada dati

Biežākās traumas, to iegūšanas veidi un ieteikumi to novēršanai

Traumu veidi	Riskantas vietas, lietas un situācijas	Rīcība, kas jāveic pedagogiem	Rīcība, kas jāievēro bērniem
Sasitumi, lūzumi un smadzeņu satricinājumi	Logi un balkoni	<ul style="list-style-type: none"> • Atvērt logus tikai vēdināšanas režīmā, kad bērni ir klasē. Pilnībā logus atvērt, ja bērni ir ārpus klases telpām. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekāpt un nesēdēt uz palodzes, balkona vai lodžijas malas. • Neliekties pāri palodzes malai vai balkona margām.
	Kāpnes	<ul style="list-style-type: none"> • Pieskatīt bērnus, ejot pa kāpnēm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Negrūstīties, neskriet, nelēkāt, ejot pa kāpnēm. • Nešļūkt pa kāpņu margām.
	Bērnu rotaļu laukums (šūpoles, kāpnes, slidkalniņi, kāpelējamie tīkli un sienas)	<ul style="list-style-type: none"> • Pārliecināties, vai rotaļu laukuma iekārtas nav salauztas vai bojātas. • Mācīt bērnus, ka izkrītot no šūpolēm, celties drīkst tikai tad, kad šūpoles ir apstājušās. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lietot iekārtas tam paredzētajam mērķim. • Pa rotaļu laukumu pārvietoties bez skriešanas, grūstīšanās. • Pa slidkalniņu slidināties pa vienam. • Rotaļāties tam paredzētās vietās, ievērot rotaļu laukuma robežas, neiet aiz tām. • Būt uzmanīgiem šūpoļu tuvumā, ja tajās kāds šūpojas. • Izkrītot no šūpolēm, celties kājās tikai tad, kad šūpoles ir apstājušās.
	Batuts	<ul style="list-style-type: none"> • Pārliecināties, vai batuts ir aprīkots ar norobežojošu speciālo tīklu. • Pieskatīt bērnus, bērniem atrodoties uz batuta. • Mācīt bērniem neveikt pārdrošus trikus, lēcienus, uz batuta atrasties pa vienam. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pirms lēkāšanas uz batuta noņemt rotaslietas, novilkt apģērbu, kas var aizķerties. • Neveikt pārdrošus trikus, lēcienus, uz batuta lēkāt pa vienam. • Nekošļāt košļājamo gumiju, neēst, lēkājot uz batuta.

<p>Karsti ēdieni un dzērieni</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem pareizu uzvedību pie galda (nerotaļāties, nedauzīties pie galda, pirms ēšanas pārlicināties, vai ēdiens nav karsts). 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerotaļāties un nedauzīties virtuvē, kad pieaugušie gatavo ēdienu. • Pirms ēšanas vai dzeršanas pārlicināties, vai ēdiens un dzēriens nav pārāk karsts. • Neraustīt galdautu, kad uz tā uzlikti trauki ar ēdienu vai dzērienu.
<p>Ugunsnedroši priekšmeti (piemēram, šķiltavas, sērkokči, sveces)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nededzināt sveces izglītības iestādē. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nerotaļāties ar sērkokčiem, šķiltavām, svecēm. • Nerotaļāties un nedauzīties grila un ugunscura tuvumā – arī tad, ja tas nedeg. • Nemest ugunscurā, grilā sprāgstošus priekšmetus (aerosolu baloniņus, šķiltavas u.c.)
<p>Pārtikā un medicīnā lietojamajiem līdzekļiem (piemēram, etiķi, alkoholu, zīļajiem graudiņiem)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uzglabāt tos oriģinālajos iepakojumos, slēgtos traukos. • Uzglabāt tos bērniem nepieejamā vietā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bez pieaugušo atļaujas nevērt vaļā nepazīstamus iepakojumus. • Iepazīties ar produktu marķējumā sniegto informāciju. • Nemēģināt nogaršot vielas, kas nav paredzētas lietošanai uzturā.
<p>Elektrotraumas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt atpazīt brīdinājuma un drošības zīmes un, ka to tuvumā rotaļāties nedrīkst. • Mācīt bērniem, ka ar elektrības vadiem rotaļāties nedrīkst. • Norobežot strāvas avotam pievienotos elektroiekārtu vadus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nespēlēt transformatoru staciju, elektrolīniju u.c. bīstamu vietu tuvumā. • Neraut ar spēku sadzīves tehnikas vadu ārā no kontaktligzdas.
<p>Uzturēšanās saulē</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pārlicināties, ka bērni valkā galvassegu un uzturas ēnainā vietā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Karstā laikā neuzturēties ilgstoši atklātos saules staros, meklēt ēnainu patvērumu. • Karstā, saulainā laikā valkāt cepuri. • Ņemt līdzi ūdens pudeli un regulāri pa malciņam padzerties.

Apsaldējumi		<ul style="list-style-type: none"> • Pārliecināties, ka bērni ir sagērbušies atbilstoši laika apstākļiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vienmēr teikt pieaugušajam, ja jūties slikti, esi nosalis. • Aukstā laikā valkāt cepuri, cimdus, šalli un siltas zeķes. • Aukstā laikā pēc roku mazgāšanas tās kārtīgi noslaucīt, lai ejot ārā tās būtu sausas.
Slīkšana	Brīvdabas ūdenstilpnes	<ul style="list-style-type: none"> • Pirms peldēšanās pārbaudīt ūdenstilpnes gultni. • Skaidrot bērniem drošības pasākumus ūdens tuvumā un kāpēc nedrīkst lēkt ūdenī. • Mācīt bērniem, ka peldriņķi un piepūšamie uzrociši ir domāti tikai rotaļāšanās nolūkiem – tie nevar noturēt bērnu virs ūdens. 	<ul style="list-style-type: none"> • Peldēties tikai pieaugušo pavadībā. Bez pieaugušā klātbūtnes netuvoties ūdenstilpnēm: strūklakām, dīķiem, upēm, grāvjiem. • Peldvietā peldēties tikai norobežotajā laukumā (nepeldēt ārpus izvietotajām bojām). • Nekad nelēkt uz galvas ūdenī un neļaut to darīt citiem.
	Peldbaseins	<ul style="list-style-type: none"> • Izvēlēties bērnu vecumam un peldētprasmei piemērota dziļuma baseinu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Baseinā uzturēties tikai vecāku vai trenera klātbūtnē. • Nodarbības laikā ievērot visus trenera norādījumus.
Aizrīšanās	Ar ēdienu un dzērienu	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem galda kultūru un uzvedības pamatprincipus ēšanas laikā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ēšanas vai dzeršanas laikā neskraidīt pa telpu, nesarunāties, nesmieties.
	Ar sīkiem priekšmetiem	<ul style="list-style-type: none"> • Atgādināt bērniem par bīstamību, ko var radīt sīku priekšmetu (bateriju, magnētu, pogu u.c.) norīšana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebāzt mutē priekšmetus, kas nav ēdami, pat ja tie līdzinās saldumiem.

Saindēšanās	Ar zālēm	<ul style="list-style-type: none"> • Zāles uzglabāt bērniem nepieejamā vietā, vislabāk slēdzamos skapīšos. • Zāles pēc to derīguma termiņa beigām nodot aptiekā utilizācijai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zāles lietot tikai atbilstoši ārsta vai vecāku norādījumiem.
	Ar indīgiem augiem (piemēram, velnarutks, maijpuķītes, indīgās sēnes)	<ul style="list-style-type: none"> • Iepazīstināt bērnus ar biežāk sastopamajiem Latvijas augiem, kuri ir bīstami. Stāstīt par indīgo augu iedarbību. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neplūkt un negaršot nepazīstamus augus.
	Ar sadzīves ķīmiju	<ul style="list-style-type: none"> • Sadzīves ķīmiju uzglabāt bērniem nepieejamā vietā, vislabāk slēgtos skapīšos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neaiztikt nezināmus traukus un iepakojumus un negaršot to saturu.
Traumas uz brauktuves vai tās tuvumā	Braukšana ar velosipēdu, skrejriteni, skrituļslidām, u.c. pa ceļa daļu	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem ceļu satiksmes noteikumus un pareizu uzvedību uz ceļa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Līdz 10 gadu vecumam ar velosipēdu pa ceļa daļu pārvietoties tikai pieaugušo pavadībā. • Braucot ar velosipēdu, skrejriteni, skrituļslidām vienmēr vilkt spilgtu apģērbu vai atstarojošu vesti, lietot ķiveri un citu drošības aprīkojumu. • Braucot ar velosipēdu, neklausīties mūziku austiņās un nerunāt pa telefonu.
	Spēlēšanās ceļa tuvumā	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem ceļu satiksmes noteikumus un pareizu uzvedību ceļa tuvumā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spēlēties tikai bērniem paredzētos laukumos vai drošā attālumā no ceļa, automašīnu stāvlaukumiem.
	Iešana ar kājām gar ceļa malu	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem ceļu satiksmes noteikumus un pareizu uzvedību uz ceļa. • Pārliecināties, ka bērni izmanto atstarotājus un stāstīt bērniem par to nozīmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pārvietoties tikai pa gājēju celiņiem, lauku teritorijās gar ceļa malu pretēji automašīnu braukšanas virzienam. • Šķērsot ceļu pie luksofora, pie gājēju pārejas vai labi pārskatāmā vietā. • Ejot būt uzmanīgiem, nespēlēties, negrūstīties.

	<p>Uzvedība dzelzceļa tuvumā</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem ceļu satiksmes noteikumus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nekāpt pāri sētai, kas norobežo sliedes. • Sliežu tuvumā un šķērsojot sliedes, neklausīties mūziku austiņās. • Nekad neapiet nolaistu barjeru pirms dzelzceļa pārejas. • Stāvošam vilcienam nekad nelīst pa apakšu vai starp vagonu savienojumiem. • Nebraukt, neskriet pāri sliedēm, ja tuvojas vilciens. • Nespēlēt bumbu vai citas spēles, atrodoties uz platformas.
<p>Dzīvnieku, kukaiņu kodumi</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Mācīt bērniem par pareizu uzvedību saskarsmē ar dzīvniekiem. • Atrodoties brīvā dabā, piknikā, dzērienu liet caurspīdīgā pudelē. • Pēc pastaigas mežā palīdzēt bērniem pārbaudīt un izpurināt drēbes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neaiztikt svešu mājdzīvnieku bez tā saimnieka atļaujas. • Netuvoties, neglaudīt savu mājdzīvnieku, ja viņš ēd, guļ, baro savus mazuļus. • Pirms dzēriena vai salda ēdiena lietošanas pārlicināties, vai tajā nav kukaiņu. • Pēc pastaigas mežā novilkt un izpurināt drēbes vai uzvilkt citas drēbes.

2. Ieteicamās mācību metodes un darba formas

2.1. Pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņiem (no 3 gadu vecuma)

Tēmas apguvei par traumatisma profilaksi ieteicamas šādas mācību metodes un metodiskie paņēmieni:

Bērņa vecumposms	Ieteicamās mācību metodes
3 – 7 gadi	Filmu analīze, praktiskais darbs, pārrunas, didaktiskās spēles, vizualizēšana, lomu spēles, attēlu krāsošana, diskusija.

Pirmsskolas izglītības iestādē tēmu par traumatisma profilaksi var iekļaut šādās rotaļnodarbībās:

Dabaszinātņu mācību jomā bērniem apgūstot zināšanas par traumu gūšanas veidiem ikdienišķās situācijās izglītības iestādē un ārpus tās, iespējām sevi pasargāt (skatīt tabulu Nr. 1), un organizējot nodarbības ar pārrunām par elektrodrošību, ugunsdrošību, drošību ar indīgiem, dabā satopamiem augiem, par ceļu satiksmes noteikumu ievērošanu un par drošību izglītības iestādē un mājās.

Valodu mācību jomā – demonstrējot mācību filmas un organizējot mācību filmās iekļauto dzejoļu mācīšanos (pielikumi Nr. 2, 4 un 6).

Tehnoloģiju mācību jomā – apgūstot aplicēšanas, plēšanas, burzīšanas, virpināšanas, locīšanas, griešanas u.c. tehnikas, piemēram, veidojot tēlus no mācību filmām.

Kultūras izpratnes un pašizpausmes mākslas mācību jomā – apgūstot zīmēšanas tehnikas (piemēram, zīmējot tēlus, priekšmetus un situācijas no mācību filmām, zīmējot vietu, kur bērniem patīk rotaļāties visvairāk, vai mīļāko mācību filmas tēlu) un veidošanas tehnikas (piemēram, no plastilīna vai māla veidojot tēlus, interjera priekšmetus). Nodarbībās var izmantot dažāda veida zīmēšanas materiālus, piemēram, krāsu zīmuļus, krītiņus, guaša krāsas, ūdens krāsas u.c. pieejamos materiālus.

Apgūstot mācību filmās iekļauto dzejoļu mācīšanos pedagoga veidotā mūzikas pavadījumā, piemēram, piedāvājot kādu no dzejoļiem pavadīt ar ritmiskiem mūzikas instrumentiem (bungām vai kādu citu instrumentu).

Veselības un fiziskās aktivitātes mācību jomā – pārrunājot rīcību un pirmo palīdzību traumas gadījumā, iepazīstinot ar medicīnas māsu un viņas kabineta atrašanās vietu. Izspēlējot situācijas, kurās sniedz pirmo palīdzību traumas gadījumā, un skaidrojot, kāda ir pareizā rīcība, gūstot dažāda veida traumas (kādos gadījumos jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība, uz kādu tālruni jāzvana, kāda informācija jāsniedz).

Nodarbību un pastaigu laikā regulāri atgādināt par pareizu rīcību bīstamās vietās un situācijās.

2.2. Sākumskolas vecuma izglītojamajiem (1.- 2.klase)

Tēmas apguvei par traumatisma profilaksi ieteicamas šādas mācību metodes un metodiskie paņēmieni:

Bērna vecumposms	Ieteicamās metodes
1. – 2. klase	Filmu analīze, praktiskais darbs, grupu darbs, pārrunas, domu karte, situācijas analīze, lomu spēles, vizualizēšana (piktogrammas), diskusija.

Sākumskolas izglītības iestādē 1. un 2. klasēs tēmu par traumatisma profilaksi var iekļaut šādās mācību jomās:

Dabaszinātņu mācību jomā – izglītojamajiem apgūstot zināšanas par traumu gūšanas veidiem ikdienišķās situācijās izglītības iestādē un ārpus tās, iespējām sevi pasargāt (skatīt tabulu Nr. 1), un organizējot nodarbības ar pārrunām par elektrodrošību, ugunsdrošību, drošību ar indīgiem, dabā satopamiem augiem, par ceļu satiksmes noteikumu ievērošanu un drošību izglītības iestādē un mājās.

Valodu mācību jomā – izglītojamajiem apgūstot mācību filmās iekļautos dzejoļus (pielikumi Nr. 2, 4 un 6), atzīmējot dzejoļos ar traumatisma profilaksi saistītos vārdus, sacerot dzejoļus vai stāstus par traumatisma profilaksi.

Tehnoloģiju mācību jomā – apgūstot aplicēšanas, plēšanas, burzīšanas, virpināšanas, locīšanas, griešanas u.c. tehnikas, piemēram, veidojot tēlus no mācību filmām, veidojot virtuves, vannas istabas un citu telpu telpisku maketu vai rotaļu laukuma maketu no otrreiz pārstrādājamām saimniecības lietām (papīra rullīšiem, plastmasas trauciņiem u.c.), izgatavojot atstarotāju.

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslas mācību jomā – apgūstot zīmēšanas tehnikas (piemēram, zīmējot tēlus, priekšmetus un situācijas no mācību filmām, zīmējot vietu, kur patīk rotaļāties visvairāk, mīļākā mācību filmas tēla zīmēšana u.c.) un veidošanas tehnikas (piemēram, no plastilīna vai māla veidot tēlus, interjera priekšmetus). Nodarbībās var izmantot dažāda veida zīmēšanas materiālus, piemēram, krāsu zīmuļus, krītiņus, guaša krāsas, ūdens krāsas u.c. pieejamos materiālus.

Apgūstot mācību filmās iekļauto dzejoļu mācīšanos pedagoga veidotā mūzikas pavadījumā, piemēram, piedāvājot kādu no dzejoļiem pavadīt ar ritmiskiem mūzikas instrumentiem (bungām vai kādu citu instrumentu).

Veselības un fiziskās aktivitātes mācību jomā – pārrunājot pirmo palīdzību traumas gadījumā. Noorganizēt iepazīšanos ar medicīnas māsu, iepazīstināt ar viņas kabineta atrašanās vietu un pirmās palīdzības aptiecināšanas atrašanās vietu skolā. Apgūt iemaņas pirmās palīdzības sniegšanā (nobražtās, sasistās vai sagrieztās vietas nomazgāšana, palīdzība cietušajam piecelties, iztaujāšana par to, kas notika, palīdzība nokļūt līdz pieaugušajiem, plākstera uzlīmēšana). Izspēlējot situācijas, kurās sniedz pirmo palīdzību traumas gadījumā, un skaidro, kāda ir pareizā rīcība, gūstot dažāda veida traumas (kādos gadījumos jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība, uz kādu tālruni jāzvana, kāda informācija jāsniedz).

3. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu “Jampadracis”

Nodarbības mērķis: veidot bērnu izpratni par iespējamām traumām, kas var rasties dažādās sadzīves situācijās un savstarpējā saskarsmē, un kā tās novērst.

Sasniedzamais rezultāts: bērni apguvuši drošas uzvedības pamatprincipus dažādās sadzīves situācijās un pareizu rīcību konfliktsituācijās.

Resursi: mācību filma “Jampadracis”, ekrāns tās demonstrēšanai, tāfele, tāfeles rakstāmpiederums, izdales materiāls (pielikums Nr.2), attēlu kartītes (pielikums Nr.7).

Filmas sižets: Izmeklētājs Šerloks dodas uz bērnudārzu izmeklēt sarežģītu notikumu, kurā cietuši vairāki bērni. Kā apgalvo bērni, vainīgais ir Haosa Briesmonītis, kurš vienu meitenīti apgāzis, citus bērnus pagrūdis un vienu puiku pat nedaudz iekaustījis. Vai Šerlokam izdosies atrast vainīgo?

IEVADS

Pirms filmas skatīšanās pedagogs iepazīstina bērnus ar tēmu, pārrunājot jautājumus par drošību dažādās sadzīves situācijās.

Piemēram:

- Cik bieži jūs satiekat savus draugus?
- Ko jūs parasti darāt kopā?
- Vai rotaļājoties jūs mēdzat sadusmoties viens uz otru? Kāpēc?
- Kā rotaļājoties ir iespējams savainoties?
- Kā sevi var pasargāt no savainošanās?

FILMAS SKATĪŠANĀS

- Pedagogs nodrošina mācību filmas demonstrēšanu bērniem.
- Pēc filmas noskatīšanās pedagogs uzdod jautājumus bērniem par filmas saturu, kas sekmē bērna runas attīstību (vārdu krājuma papildināšanu, teikumu veidošanu, satura uztveri, prasmi redzēto un dzirdēto atstāstīt).

Jautājumi par filmas saturu (var uzdot arī citus jautājumus, kas ir atbilstoši bērnu vecumam):

- Par ko mums stāsta šī filma?
- Kādi ir filmas galvenie varoņi?
- Ko audzinātāja uzaicināja izmeklēt negadījumus bērnodārzā?
- Ko bērni vainoja iegūtajās traumās?
- Kā rīkojās bērni animācijas filmā?
 - ✓ pirmsskolas izglītības iestādē pedagogs uzraksta uz tāfeles vai lapas trīs filmas varoņu vārdus, audzēkņi min gadījumus un kopā ar pedagogu pārrunā katru gadījumu,
 - ✓ 1.-2.klases izglītojamie veido "domu karti" – filmas varoņu vārdi tiek uzrakstīti uz lapas vai tāfeles, atstatus viens no otra, lai ap katru vārdu pierakstītu notikuma atslēgas vārdus.
- Kā pareizi pārvietoties pa kāpnēm?
- Kā, tavuprāt, vajadzētu risināt strīdus bez kaušanās?
- Kāpēc nedrīkst šūpoties, sēžot uz krēsla?
- Vai jums pašiem ir gadījies piedzīvot kādu no filmā redzētajām situācijām? Kā tas notika?

PRAKTISKĀ DARBĪBA

- Izmantojot mācību filmas dzejoli (pielikums Nr.2):
 - Pirmsskolas izglītības iestāžu bērniem mācīt dzejoli, papildinot ar attiecīgām pedagoga izdomātām kustībām: pedagogs nolasa dzejoli, rādot kustības. Bērni, atkārtotot kustības, skaita dzejoli līdzīgi pedagogam.
 - 1.-2.klases skolēniem pedagogs izdala dzejoļa tekstu un lūdz pasvītrot atslēgas vārdus, kas saistīti ar traumatisma profilaksi. Pedagogs ar skolēniem pārrunā, kurus vārdus bērni ir atzīmējuši.
- Darbs ar attēlu kartītēm (pielikums Nr.7). Pedagogs izgriež attēlu kartītes.
 - Pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņiem pedagogs nolasa aprakstošo tekstu un bērni meklē tam atbilstošo attēlu. Pedagogs kopā ar bērniem pārrunā attēloto situāciju.
 - 1.-2. klases izglītojamajos pedagogs sadala grupās, katrai grupai izdala kartītes ar attēliem un aprakstošiem tekstiem. Bērniem, strādājot grupā, jāsavieno apraksti ar atbilstošajiem attēliem. Pedagogs kopā ar izglītojamiem pārrunā attēlotās situācijas.

4. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu “Bērnu laukuma detektīvs”

Nodarbības mērķis: veidot bērnu izpratni par iespējamām traumām, kas var rasties spēlējoties rotaļu laukumā un brauktuves tuvumā, un kā tās novērst.

Sasniedzamais rezultāts: bērni apguvuši drošas uzvedības pamatprincipus, rotaļājoties rotaļu laukumā un brauktuves tuvumā.

Resursi: mācību filma “Bērnu laukuma detektīvs”, ekrāns tās demonstrēšanai, rotaļu laukuma attēls (pielikums Nr.3), zīmulis katrai grupai, izdales materiāls (pielikums Nr.4), darba lapa (pielikums Nr.5).

Filmas sižets: Bērnu dārza audzinātāja izmeklētājam Šerlokam uzdod īpaši sarežģītu uzdevumu – pieskatīt visnepaklausīgāko bērnu Kristu. Rotaļu laukumā Kristis skrien, kur grib, un dara, ko grib. Šerlokam nākas viņu ķert aiz rokas un lūgt būt uzmanīgākam. Lai parādītu, kas ar Kristu var notikt, turpinot rīkoties tik neapdomīgi, Šerloks savā planšetdatorā ieslēdz programmu “Laika mašīna”.

IEVADS

Pirms filmas skatīšanās pedagogs iepazīstina ar tēmu, pārrunājot ar bērniem jautājumus par drošību rotaļu laukumā:

- Kur jūs parasti rotaļājaties, kad esat izgājuši ārā no telpām?
- Kuras no vietām rotaļu laukumā ir tās, kur var gūt savainojumus?
- Kāpēc nedrīkst spēlēties ielas tuvumā?
- Vai paši esat kādreiz savainojušies rotaļu laukumā vai uz ceļa? Kāpēc tā gadījās?

FILMAS SKATĪŠANĀS

- Pedagogs nodrošina mācību filmas demonstrēšanu bērniem.
- Pēc filmas noskatīšanās pedagogs uzdod jautājumus bērniem par filmas saturu, kas veicina bērna runas attīstību (vārdu krājuma papildināšanu, teikumu veidošanu, satura uztveri, prasmi redzēto un dzirdēto atstāstīt).

Jautājumi par filmas saturu (var uzdot arī citus jautājumus, kas ir atbilstoši bērnu vecumam):

- Par ko mums stāsta šī filma?
- Kādi ir filmas galvenie varoņi?
- Kā Kristis uzvedās rotaļu laukumā?
- Ko Kristis darīja nepareizi?
- Ko jums palīdzēja saprast datorprogramma “Laika mašīna”?
- Kur nevajadzētu rotaļāties, skraidīt un braukt ar velosipēdu?
- Kas var notikt, ja skrienot ēd?
- Kā būtu jārīkojas, ja rotaļu laukumā jūties izsalcis un vēlies paēst?
- Kā jāuzvedas uz virvēm, kāpnēm, spēļu mājiņās un uz slidkalniņa?
- Kā jāuzvedas šūpoļu tuvumā, kad tajās kāds šūpojas?
- Kā pareizi rīkoties, ja esi izkritis no šūpolēm?
- Kāpēc ir svarīgi rotaļu laukumā būt uzmanīgam?

PRAKTISKĀ DARBĪBA

- Izmantojot mācību filmas dzejoli (pielikums Nr.4):
 - Pirmsskolas izglītības iestāžu bērniem mācīt dzejoli, papildinot ar attiecīgām pedagoga izdomātām kustībām: pedagogs nolasa dzejoli, rādot kustības. Bērni, atkārtotot kustības, skaita dzejoli līdz pedagogam.
 - 1.-2.klases skolēniem pedagogs izdala dzejoļa tekstu un lūdz pasvītrot atslēgas vārdus, kas saistīti ar traumatisma profilaksi. Pedagogs ar skolēniem pārrunā, kurus vārdus bērni ir atzīmējuši.
- Analizēt attēlotās situācijas (pielikums Nr.3):
 - Pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi kopā ar pedagogu apskata attēlu un ar pedagoga palīdzību atrod attēlā attēlotās situācijas, kur bērni rīkojas pārgalvīgi. Pedagogs ar bērniem pārrunā, kādas sekas var būt šādai rīcībai.
 - 1.-2.klases izglītojamais pedagogs sadala grupās. Katra grupa saņem attēlu, ar zīmuli atzīmē attēlotās situācijas, kur bērni rīkojas pārgalvīgi, un pieraksta, kāda būtu pareizā rīcība. Pēc darba paveikšanas kopā ar pedagogu pārrunā, kuras situācijas attēlā ir atzīmējuši un kādas var būt sekas, šādi rīkojoties.
- Darba lapas (pielikums Nr. 5) aizpildīšana. Pedagogs izdala bērniem darba lapu, kurā attēlots bērns un aizsardzības līdzekļi, kas jālieto braucot ar velosipēdu, skrituļslidām, skrituļdēli.

Uzdevums: savienot katru no aizsardzības līdzekļiem ar atbilstošo ķermeņa daļu, kura aizsardzībai tas paredzēts.

5. Nodarbības paraugs darbam ar mācību filmu “Lielais noslēpums”

Nodarbības mērķis: veidot bērnu izpratni par iespējamām traumām, kas var rasties dažādās sadzīves situācijās, un kā tās novērst.

Sasniedzamais rezultāts: bērni apguvuši drošas rīcības pamatprincipus, lai ikdienišķās situācijās mājās un izglītības iestādē spētu pasargāt sevi no traumu gūšanas.

Resursi: mācību filma “Lielais noslēpums”, ekrāns tās demonstrēšanai, izdales materiāls (pielikums Nr.6), krustvārdu mīkla (pielikums Nr.1), bumba.

Filmas sižets: Kādu dienu bērnudārzā neierodas vairāki bērni. Audzinātāja lūdz izmeklētāju Šerloku noskaidrot, kas noticis ar bērniem. Šerloks, veicot izmeklēšanu un sīkāku gadījumu izpēti, noskaidro, ka bērni dažādās sadzīves situācijās, neuzmanīgi rīkojoties ir sevi savainojuši. Šerloks iesaka bērniem, kā sevi pasargāt.

IEVADS

Pirms filmas skatīšanās pedagogs iepazīstina ar tēmu, pārrunājot ar bērniem drošības jautājumus dažādās sadzīves situācijās, piemēram:

- Vai jums ir gadījies savainoties mājās? Ja jā, pastāstiet, kā tas notika?
- Kuras, jūsu prāt, ir bīstamākās vietas un priekšmeti mājās?
- Kāpēc šīs vietas ir bīstamas?
- Kuras vielas nekādā gadījumā nedrīkst nogaršot, dzert vai ēst? Kāpēc?
- Kas jādara, ja tomēr gadās apēst vai iedzert kādu nezināmu vielu?

FILMAS SKATĪŠANĀS

- Pedagogs nodrošina mācību filmas demonstrēšanu bērniem.
- Pēc filmas noskatīšanās pedagogs uzdod jautājumus bērniem par filmas saturu, kas veicina bērna runas attīstību (vārdu krājuma papildināšanu, teikumu veidošanu, satura uztveri, prasmi redzēto un dzirdēto atstāstīt).

Jautājumi par filmas saturu (var uzdot arī citus jautājumus, kas ir atbilstoši bērnu vecumam):

- Par ko mums stāsta šī filma?
- Kam tika uzdots noskaidrot, kas noticis ar bērniem?
- Kas notika Jēkabam, spēlējoties ar šķērēm?
- Kā pareizi jārikojas ar šķērēm? Kāpēc?
- Kas bija noticis Kristīnei, sēžot uz palodzes?
- Kā pareizi rīkoties, ja, atrodoties pie atvērta loga, dzirdi, ka ārpusē kāds Tevi sauc?
- Kas bija noticis Keitai, rīkojoties ar karstu ūdeni?
- Kā pareizi rīkoties, ja uz plīts kaut kas tiek gatavots?
- Kas bija noticis ar Andri, skrienot pa slapju grīdu?
- Kā jūs rīkotos bērnu vietā?

PRAKTISKĀ DARBĪBA

- Izmantojot mācību filmas dzejoli (pielikums Nr.6):
 - Pirmsskolas izglītības iestāžu bērniem mācīt dzejoli, papildinot ar attiecīgām pedagoga izdomātām kustībām: pedagogs nolasa dzejoli, rādot kustības. Bērni, atkārtojot kustības, skaita dzejoli līdz pedagogam.
 - 1.-2.klases skolēniem pedagogs izdala dzejoļa tekstu un lūdz pasvītrot atslēgas vārdus, kas saistīti ar traumatisma profilaksi. Pedagogs ar skolēniem pārrunā, kurus vārdus bērni ir atzīmējuši.

- Apgalvojumu spēle.

Bērni sastājas rindā klases/zāles vidū. Pedagogs nolasa apgalvojumu un bērnu uzdevums ir pateikt, vai minētā situācija ir droša vai nedroša. Bērni, kuri domā, ka situācija ir droša, paceļ roku. Tie, kas atbild pareizi, sper soli uz priekšu, savukārt tie bērni, kas uz jautājumu atbild nepareizi, sper soli atpakaļ.

Apgalvojumu piemēri:

1. Braucot ar velosipēdu, ķivere, ceļu un roku sargi ir jālieto obligāti.
2. Ķeršanas spēle jāspēlē uz kāpnēm.
3. Ja spēlējot bumbu tā izripo uz ceļa, jālūdz palīdzība pieaugušajiem.
4. Šķēres draugam jāpadod ar asajiem galiem uz augšu.
5. Tīrīšanas līdzekļi, kas atrodas vannas istabā, paredzēti tikai mājas uzkopšanai un ar tiem var rīkoties pieaugušie.
6. Rotaļu laukumā drīkst skriet garām visiem, grūstīties un darīt visu, kas ienāk prātā.
7. Peldēties drīkst iet kopā ar vecākiem vai draugiem, ņemot līdzi vecākus.
8. Pa batutu drīkst lēkāt pa vienam, pieaugušo uzraudzībā.
9. Svešu suni bez saimnieka atļaujas aiztikt nedrīkst.

- Rotaļa ar bumbu.

Bērni nostājas aplī, pedagogs stāv apļa vidū. Pedagogs pa vienam sauc vārdus (piemēram, šķēres, palodze, atvērts logs, karsta tēja, slapja grīda u.c.) un met bumbu. Bērns, kurš noķēris bumbu, nosauc pareizo rīcību (piemēram, palodze – nesēdēt uz palodzes, šķēres – padot ar asajiem galiem uz leju) un met bumbu atpakaļ. Pedagogs met bumbu citam bērnam un nosauc nākamo vārdu.

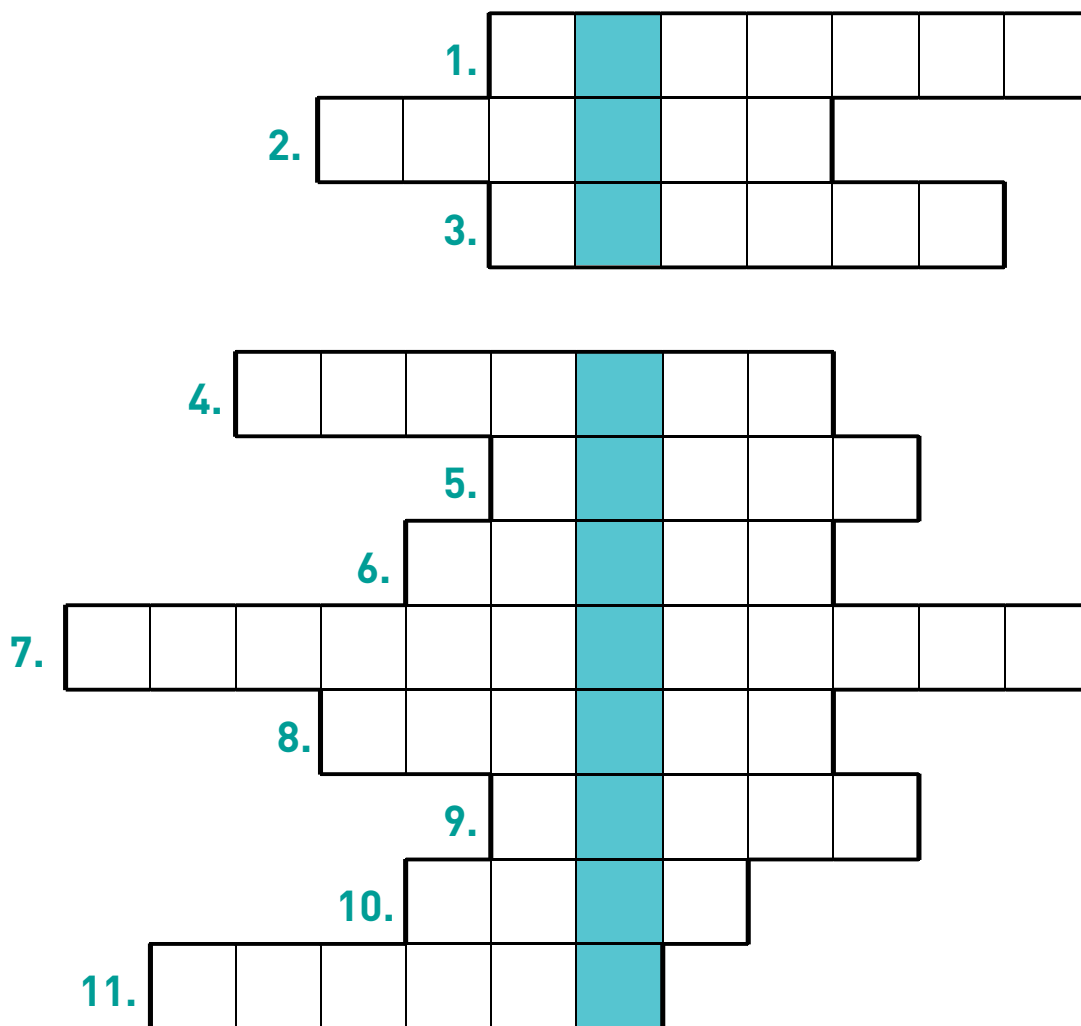
- Krustvārdu mīklas par mācību filmās redzēto risināšana (Pielikums Nr1).

Pedagogs bērniem izdala izdrukātu krustvārdu mīklu un bērni to aizpilda. Pedagogs kopā ar bērniem pārrunā jautājumus un pareizās atbildes.

Krustvārdu mīklas pareizās atbildes:

1. Šerloks, 2. krēsls, 3. ķivere, 4. virtuve, 5. ezers, 6. bumba, 7. rotaļlaukums, 8. kāpnes, 9. čības, 10. logi, 11. šķēres

Krustvārdu mīkla par mācību filmās redzēto

1. Kā sauc slaveno izmeklētāju no filmas?
2. Mēbele, uz kuras sēžot, nedrīkst šūpoties.
3. Kas jāliek galvā, braucot ar velosipēdu?
4. Telpa, kur gatavo ēst.
5. Dabiska ūdenskrātuve, kur peldēties.
6. Lieta, ko vajag, lai spēlētu futbolu.
7. Vieta bērniem, kur atrodas šūpoles, slidkalniņi un smilšukaste.
8. Tās savieno mājas stāvus.
9. Apavi, ko valkā mājās.
10. Mājas „stikla acis”.
11. Priekšmets, ar kuru griež papīru vai audumu.

Dzejolis no mācību filmas “Jampadracis”

Ja pa kāpnēm skrien un lēkā,
Stumdies, grūsties cik tik spēka,
Tad var nākties tev uz māju
Iet ar ieģipsētu kāju.

Ja sadusmojis tevi kāds,
Uzreiz tad kauties neuzsāc,
Vislabāk strīdu risināt
Ir mierīgi to izrunāt.

Kad uz krēsla apsēdies,
Nešūpojies, nedīdies!
Citādi pēc mirkļa tu
Būsi zemē augšpēdus!

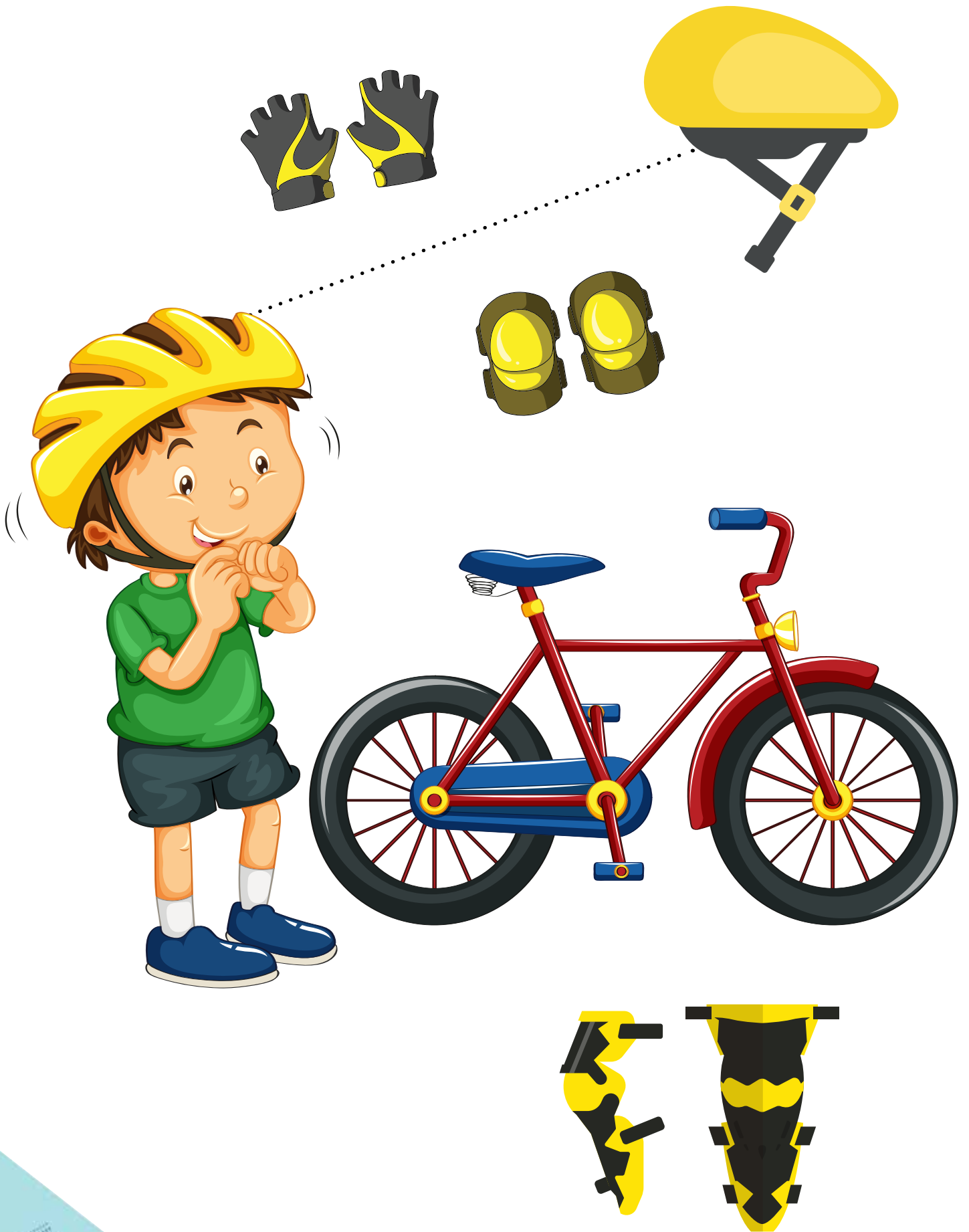
Dzejolis no mācību filmas “Bērnu laukuma detektīvs”

Kad tavi draugi šūpojas,
Pa gabalu tad lūkojies!
Bet, ja, šūpojoties pats,
Pēkšņi krīti – Bums, Bladāc!
Nogaidi un necelies,
Šūpoles līdz apstāsies.

Virvēs, kāpnēs, spēļu ēkā
Nesteidz slēpties, līst un lēkāt.
Kāpelējot paslīdēsi –
Ilgi traumas dakterēsi.

Ja gar ielu skraidi tu,
Vai, ja spēlē futbolu
Un ar riteni kad brauc,
Izskriet nav uz ceļa ļauts!

Ja tev ēdot patīk skraidīt,
Neko labu nevar gaidīt.
Aizrīties var itin ātri,
Labāk ēdot piesēst rātni.

Dzejolis no mācību filmas “Lielais noslēpums”

Ja ar šķērēm darbojies,
No asiem galiem uzmanies!
Bet, ja šķēres rokā nes,
Asos galus lejup vērs!

Virtuvē, ja ūdens vārās,
Labāk soli pasper tālāk.
Karstu trauku neaiztiec.
Tie, kas aplejas - tie kliedz!

Ja pie loga, kas ir vaļā,
Tevi sauc kāds balsī skaļā,
Pieej tuvāk, paskaties,
Bet pa logu neliecies!

Ja tu redzi slapju grīdu,
Uzmanies, ka nepaslīdi!
Atceries, ka šai vietā
Čībiņas ir jāvalkā!

Un to visu liekot kopā,
Pirms tu kaut ko dari –
DOMĀ!

**Tā mūs pasargā
automašīnā...**

**Ejot ārā tumsā, pie
apgērba jābūt...**

**Ja iedegas sarkanā
gaisma – stāvi!**

**Visiem bērniem, kas
īsāki par 150 cm,
automašīnā jāsež...**

**Ielas šķērsošanas vieta,
kas nosaukta dzīvnieka
vārdā...**

**Neaiztiek viņu, ja viņš ir
svešs, ēd, guļ vai baro
savus mazulus...**

**Tās vienmēr jānes
un citiem jāpadod ar
asajiem galiem uz leju**

**Nekad neliecies ārā pa
to...**

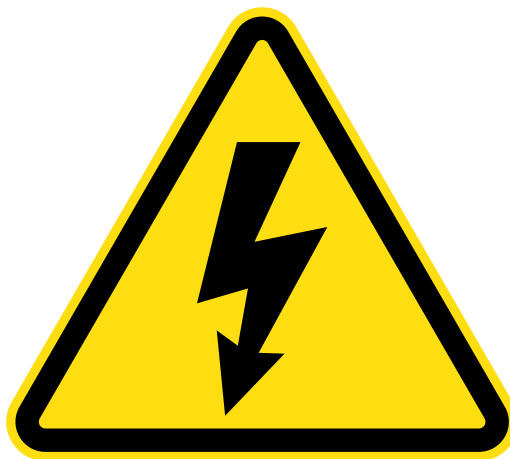
**Nešļūc pa tām un
negrūsties!**

**Nestāvi tām priekšpusē
vai aizmugurē!**

**Norāde, ka tas ir
bīstami dzīvībai**

**Vienmēr liec to galvā,
braucot ar velosipēdu...**

**Lieto tās tikai pēc
ārsta vai vecāku
norādījumiem!**

**Esi uzmanīgs –
nerotaļājies un
neskraidi, atrodoties
tam blakus!**

**To drīkst darīt tikai
pieaugušo uzraudzībā.**

**Lieliska izklaides vieta,
kurā jābūt uzmanīgiem.**

**Ja atrodi to mežā un
nepazīsti, neaiztiec un
neēd to!**

**Neveic pārdrošus
lēcienus un trikus,
lēkājot pa to!**

Vieta piezīmēm

Slimību profilakses un
kontrols centrs

Materiālu sagatavoja
Slimību profilakses un
kontrols centra speciālisti

Seko mums sociālajos tīklos:

 www.spkc.gov.lv

 twitter.com/SPKCentrs

 facebook.com/SPKCentrs

 draugiem.lv/sveiksunvesels

 [Slimību profilakses un kontrols centrs](#)

Informācijas pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce
uz Slimību profilakses un kontrols centru obligāta

Bezmaksas izdevums